

הצהרי

מחיר הגליון בירושלם לשנה שתי מנדיות
הגליון אחד גרוש. לעניים שאין ידם משנה מנדית
רבע לשנה, לחצי שנה חמשה עשר גרוש, ולרבע
שנה שמונה גרוש, והגליון שתי עשרות.

בית ערי-ארצנו לשנה שתי מנדיות וחצ
לעניים שתי מנדיות פחות דבוע, בחוץ עשרים פרנק
ברוסיה שמונה רובי. מחיר מודעות בעמוד אחד
גרוש אחד השורה, ובעמוד הראשון שלשה גרוש.

Rédacteur E. Ben Jhuda.

H A Z E W I, 12e année № 43

העורך: א' בן יהודה

עתון שבועי לחדשות לספרות ומדע, להלשון, וענייני

חפזות ה

בשבוע הבא מלך המוסתה לארפה וכו',
ביום א' (מוסתה האוסמיתית פתוחה רק מן 2 עד
4) יום ב' ויום ה'.

תלגרמי

לונדון, כ"ה אב. העתון "הימס" אומר,
כי תכנית בוא ליהונג שני דלוגרן היא להשיג הסכמת
אנגליה לבקשת סין להגדיל המכס על הסחורות הבאות
מחוף לארציה. רוסיה, צרפת וגרמניה כבר הסכימו
לזה, אך העקר הוא אם תסכים אנגליה, ועם מסחרה
עם סין הוא 80 למאה מכל מסחר סין עם ארצות
הנכריות. — משמרת סין החליטה לשנות למסרה את
מספר צבאה ביבשה ובים, וכבר צוה ליהונג שני לשק
וכלי זיין בגרמניה וצרפת, ואולי מלחמה יצוה באנגליה,
לפי בנין אונות האנגליות וסדריהן. עם סולטאנו
היתה לו שיהיה במשך שנה, אחרי כן פיר את כות
מורשי העם ובית הלורדים.

פריז, כ"ה אב. (טרנסואל) כ"ה אב. מועצת
העם (פולקסראד) הסכימה להרשות לבני הנכר
(אוסלנדר) לחנך את ילדיהם בבתי הספר בלשונם הם,
קס טוין, כ"ז אב. קולוניל פלומר הכה חמשה
גדודי מטבילים. מהאנגלים נפל מאויר אחד וחמשה
עשר פקדיו צבא נפצעו. המעמד בכלל הוטב.

בית הלורדים ברוב 50 קול.
פריז, כ"ז אב. נשיא הרפובליק גנתקבל
בהתלהבות גדולה בכרס.

לונדון, כ"ז אב. הצעת החקים בדבר
הקרקעות באירלנד נתקבלה סוף סוף בבית הלורדים;
ליהונג שני אפר, במשנה אשר הכינו לו, כי הסכסוכים
בין אנגליה וסין נולדו ממה שלא הבינה אשה
רעוה באויר דברים, אך אנגליה במסגרה את סין היתה
מיה ולבה שוים, וסין שבה לכבדה להאמין בה
ותקנתו חוקה כי סוירו יועיל לפור מה ששאר עוד
סכסוכים בין שתי הארצות ויהי שלום אמת ביניהן
ובזה סין חפצה.

פריז, כ"ז אב. נתאשרה השמועה כי קיסר
רוסיה יבוא לסיר את פרוש בסוף חודש ספטמבר הבא.

סמבול

במשך שנת 1895 נרשמו בקושטא
וסביכותיה 12664 מת, ומתם 6236 אשה.
מהמושלים 3434 איש, 3830 אשה. מהנוצרים
2589 איש, 2028 אשה. מהיהודים 455 איש, 578
אשה. היוצא מזה הוא, כי בקרב המושלים מתו
נשים יתר מאנשים, ובין הנוצרים והיהודים להפך
אנשים יתר מנשים. — בין התלמידים אשר קבלו
סמיכת דר' בחכמה הרפואה בבית החרוץ הכור פרנסי
לחכמה זו הצטינו שני יהודים: הארון בכור פרנסי
וסמין מוב די מולידו, שניהם ילידי אוריאנופול.
— הדר מלכותו הואיל להראות עוד פעם אותות
רצונו להנבחר איליאם פשה, אשת סערת דר'.
ביום הששי הלכה הנבחרת איליאם פשה להיכל
יילדי לחנות רגשי הכרת טובה עמקה להדר
מלכותו. בעת השלום עליך היתה הנבחרת איליאם
פשה בהקדש של הנשים, ובהודע להדר
מלכותו כי היא שם צוה לשומר הקף אמין כי
יאמר לה שלום בשם הדר מלכותו. — העתונים
החורקים פרסמו הודעה רשמית לאמר: אנשים
בני בליעל הפיצו שמועה כי משפלת תוגרמה
אומרת להוציא שטרות-ממון, והדבר הזה
גרם ירידה בברוה. זו שמועה בדויה לגמרה. —
סערת שאקיר פשה, המשגיח המיוחד של מדינות
אנטוליה, בקש מהממשלה לשלח לו 6000 לירה
מורקית לצרכי המדינה. — וזות המל א' צותה
לולית חלב דהביא אל בית האוצר שארית הסכום
75000 לירה אשר עליה לשלם שנה זו על חשבון
חוב המלחמה ברוסיה. — ארבעה מחברות השוודיים
של יאלוב, נתפשו. מצאו בידיהם 1267
לירה מורקית, ועוד סכום 3000 לירה שהיה שמו
בהרים. — העתונים החורקים הודיעו, כי איש יהודי
חיים בן נסים, מוחר, יליד סמבול, נכנס לר'
האשלאם ויקרא לו מחמוד אמין.

בה נוצרו שירים כאלה, וכנאוה לאמית הרבו
לפאר ולהגדיל את שמו בכך מקום ובכל עת.
אבל לא לעמו וארצו בלבד היה לבן מלא חבה,
כי אם לכל האדם, לכל האנושית, וכפרם להדלים
והרשים, להעניינים והנכבדים.

— כפרו ש היתה בימים האלה אספה כללית
לחכמי הכמיה, ובראשה היה חכם הכמיה
המפורסם ברתלו, אשר לא הצליח כל כך בהכמיה
המדינית בחיותו שר עניינים החצונים לפני הדינים
מספר, אך בהכמיה הטיב עית הכל מודים
שהוא אחד מהיתר גדולים בחכמי דורנו. ברתלו
הוא אחד מגדולי המאמינים... ככה החכמה ובדורשו
היפה תאר בדברים נמרצים, מאירים, את הקדמה
הנפלאה שהתקדם האדם במשך עת קצרה, מהעת
אשר החל לחקור בהכמת המבע על פי הדרכים
החדשים, ומה הן הנפלאות שנוכל לחכות מהחכמה
בדי כל ספק, ששת אלפים שנה, מראשית דברי
הימים הידועים לנו, נחי האדם, כנראה מדברי
הימים, כמעט באופן אחד. כמעט אין הבדל בין אופן
חיי האדם בימי דור ושגמה וסולון וליקורג, ובין
אופן החיים לפני מאתים שנה, ומה נוראה התמורה
והשנוי שנעשו בחיי האדם במשך מאה שנה
האחרונות! על המתכיות אשר ידע האדם במשך
ששת אלפים שנה נוספו בימי דור אחד מתכיות
חדשות, ניקל, אלומיניום וכו'. וקרוב היום,
אמר החכם הזה, אשר הכמיה תגיע כאותה
המדרגה הנעלה, שתיצור לנו במלאכה את כל
חמרי מזון האדם, ותשפיעם בשפע רב וכול,
ותציל את האדם מעני ודאגה, ולא יהי תלוי
ברצון השם בע לשכס או לחסד.

— בעת שאנו כותבים את הדברים האלה אולי
כבר התעורר פה כדור האויר, קטב הצפוני, עם
שלשה התירים אמיצי הלב, אנדרוי, אקהולס
וסטרינגברג. הנסיון הזה, לתור את ארצות
הקטב הצפוני בכדור האויר, הוא אחד מהדור
איריים אשר נעשו בימינו. בכל עולם החכמה
ידברו רק אדוות זה. שלשה גבורי הרוח האלה
שטים נפשו בכפם, בסכנה חיה גדולה, רק למען
קדמת החכמה, ולמען כבוד ארצם ועמם. ועל כן,
בכל ארץ שווייטה, בכל בית קטן, מבית המלך
ועד בית האכר, תלויות צורות שלשה גבורי הרוח
האלה על הקיר, והעם מתפלל בעדם כי יצליחו
בדרכם! מלך שווייטה נדב לוה 40,000 אלף פרנק,
בעל בית מעשה הידענות, נדב, נדב 70,000 פרנק,
וכל העם השתתף בזה, כל אחד לפי כחו, לפי
מסת ירו; ככם שלחו: מי בגד, מי מוון, מי כסף,
עשה ממתנים רק כרוח דרומי, אשר ישא את
הכדור קטב הצפוני. וכעוד שלשה שמות גבורי הרוח
שלשה שמות חדשים כרשימת שמות גבורי הרוח
של האדם, או שלשה שמות חדשים כרשימת
הקרבנות שהעלה האדם על מזבח החכמה. עיני
כל עולם ההשכלה נשואות שמה!

— בעוד זמן מה נדע כבר מה טיבם של אורחה
הכוכב מאדים. כך החליט החכם אישהם
מקלופורטה, סן ראש הועד להקים מצבת זכרון להתוכן
פרוקטור; החכם הזה בא בדברים עם כל ממשלות
העמים הנאורים להשתתף בהקמת מצבה משתפה על
אחד ההרים בקליפורניה, 3,600 רגל גבוה, הוא הר סן
סייל; להמצפה הזאת תבנה משקפה חזקה פארבעה
מהמקפת דוור גדולה, שגבתה משקפנו לפני שנים
מספר. ואחריה יבנה עוד אחת, עוד יתר גדולה הרבה
ועי, אומר החכם אישהם, אפשר יהי לבוא במגע
ומשא עם אורחי עולמות העליונים.

— בזכרון יעקב פרצה אש בדוקק, וסכנה
גדולה רחפה עליה, אך כל בני המושבה ובנותיה עברו
בכל כחם, ויצליחו לכבות האש.

— האדון חזן, פקיד המושבות ביהודה,
הקל לארפה לזמן מה, ובתור ממלא מקומו
נשאר האדון ורמסר.

מתלהבים הרבה ספועות ועד כל הבוללים, מפני
המעמם הידועים לקוראנו, הגה. כולל אמריקה עדינו
ילד שלא ידענו עוד מה יהי טיבו, ומה התועלת
אשר יביא הוא להכולל. עמד נעמד איפוא כהן
כצופה ומביט על הגעשה, בלי התפעלות לא מעבר
מזה ולא מעבר מזה. אך, ועד כל הבוללים יאכל
עזה מפני מעללו, ומדויק יהיה משתלם. הוא עמד
על דין עני ערך, ולא חסץ לדעת כי לא חרבה
ירושלם אלא על שהעמידו דבריהם על מדת הדין.

— אספת חברת חובכי ציון אשר היתה בימים
האלה בארסה מעידה בלשון נמלצה מאד על
קדמת חכת ציון בקרב בני עמנו ברוסיה. מספר
החברים אשר באו להאספה היה רב מאשר באספות
הקדמות, והמשא ומתן היה מלא חיים ורוח הקדש
שר התלהבות פנימית, עמקה, המרוסמת את הנפש
למרום עולמות האצילות. כמעט מכל דבור ודבור
שיצא מכל אחד מהם נשטע בת קול של רגש
קדש, כי מדברים הם על ענין שבו תלוי עתידות
ישראל. אחת השאלות היתר חשובות לעתידות
הישוב היתה: אם יתערב הועד בדבר החנוך
בהטו שבות. היו אמנם אחריהם, אשר בשם
החרות ובשם השילום עם האוירודוקסיה בקשו
כי יעמד הועד מרחוק בענין זה ויתן לבני המושבות
לעשות בדבר החנוך לגמרי כחפצם. אך חברי
האספה הסכימו כי חובה קדושה היא על
הועד לפקח על דבר החנוך, וכבוד האדון מרגולית,
המזכיר הנכבד, חזק את הדעה הזאת בכל תקף
ובדברים חמים ונמרצים. האספה החליטה מה אחד
החלטת אמון בהועד חמרינו, ובעד הפועל מיאו
ובראש דר' יוסף, ותהבה להם חן בעד פעולתם.
כל חברי ועד, הקדם נבחרו ברוב גדול, נוסף עליהם
האדון ד' ז' נהוף היושב עתה בארסה בתור
ראש בית מעשה זכויות לחברה בלגיה.

— המכתבים מפריש שפרסמו בגליונו הקדם
ובגליונו זה מעידים עדות נוצצת ומזחרת עד
רוח ההתלהבות השוורת עתה בקרב בני נעורינו,
תלמידי בתי מדרשי החכמות בעיר האורה
וההשכלה הזאת. מה נעים, מה חמים, מה
נפלאים הרגשות המפלאים את כל בני הנעורים
האלה, אשר רבים מהם יהיו בלי ספק בקרב
הימים לכווכבים מזהירים בקרקע החכמות והספרות!
ומה נעלה וגדול דבר חברת. עולי רגלים! אשר
יסרו בקרבם! אין ספק, כי חברות כאלה
תתיסדנה מעט מעט בסד בני נעורינו תלמידי
החכמים בכל סרכי החכמה בארפה ואמריקה,
ובקרבנו נוכח אנו לקבל פני עולי רגלים! האכה
פה בציון, בירושלם, והם יוכלו להיות בטוחים
כי קבל נקדם כלנו בכל האהבה והחם וההתלהבות
אשר אנו עלוים להן. על כל פנים, בני נעורינו
עתה חיים חיים רוחניים, חיים מלאים רגשי
קדש ורעיונות געלים.

— בעודם הספרות היו שני מאדעות מציגים
הימים האלה. בפרש מת הסופר בונקור,
פלא גוף השני מהנוף הספרותי, "בונקור אחים",
אשר תפסו מקום מציגין בספרות הצרפתית במשך
כשלושים שנה, ויחיו מאותה חבורת הסופרים
אשר המביעה את חותמה ביתר על הספרות היפה
בדורנו. וכברישניה, או אוי יתר נכון לאמר
בכל העולם, בכל מקום אשר ישמע שם צלצול
לשון אנגלית, חגגו את יום מאה שנה למות
המשורר השקומי, רברט ברגס (Robert Burns).
מכל ארצות לשון אנגלית שלחו
מלאכים ועמרות להעיר חומרי בשקומיה, מקום
קברו של המשורר הלאמי השקומי, ולורד רוזבורי
והמשורר המעמר באנגליה נשאו מנאמים וכל
העתונים האנגלים הקדישו, מאמרים להמשורר,
אשר בנעם שיריו ובעמק רגשותיו הוא אחד
מהראשונים במשוררי כל העמים. ובעז חבתו
לעמו וארצו שמוטכנר אין דומה לו. בני עמו
ידעו להוקיר את שם משוררם, אשר עשה את
לשונם נצחית, יען, אמר לורד רוזבורי
במנאמיו, האנושית לא תתן כמות ללשון אשר

גליון הצ' בי משבוע העבר לא יכולנו,
מפני סכה לא תלויה בנו, לפרסם כרבים ולשלחו
להעניינים. כמעט כל המאמרים נשאו שם העתקו
בגליון הזה.

לכן העניינים: דברי ימי השבוע. ירושלם, תלרמים.
סמבול. חברת ישוב ארץ הקדש.
צפת. זכרון יעקב. מכתבים להעורך. בדבר כולל
אמריקה. פריש. דברי עבודת הארצה. חדשות בישראל.
שאלת ההגדרה. שיחה בתוך התערוכה. מודעות.

דברי ימי השבוע

ירושלם. לקדמת עניי המסחר וחרשת
המעשה בעירנו החליטה הרשות ליסד פה
לשכת המסחר, אשר עדיה תהי החובה
לעין בכל העניינים הנוגעים במעשים האלה. מצד
היהודים נבחר האדון נסים בכר.

— בליל יום ג' שבוע הזה, בחצות הלילה,
פרצה אש בבית ר' משה ביר אבא קצב, בשכונת
זכרון מוכיה שמאחורי כשכונת אהל משה, ובזמן
קצר אחזה השלהבת בכל הבית. האיש ואשתו
הספיקו רק להוציא משם שני ילדים, ואחת
נשארה שם ואיש לא יכול כבוא הביתה להצילה
מפני השלהבת. הילדה האובדת קצפה אל החלון
אך שכבת הכדור חסמה כערה, והשלהבת כבר
לחכה את כל גופה. ויתפשו אביה ואמה בראשה
וימשכוה כחזקה מבעד להשכבה היוקרת ויוציאוה.
אך גופה הקטן נהסך כלו לפצע וכזיה אחת
וראשה צבה מאד. ויגררו לרופא דר' משה
קרישכס, ויחש שמה מיד, ויחיש עזרה
להאומלל. ואנשים נקהלו ויעמלו לכבות את
התבערה, ובפרט הצטין בזה האדון ראש מורה
חרשת הכדור בבית הספר התורה והמלאכה עם
תלמידיו, ויצליחו לעצור באש בלתי תתפשט
מסביב. נשרפו שני בתים, והמסכן ר' משה הנוכר
לא הציל מחוט ועד שרוך נעל. הילדה בבית
החולים דומשלה, ודר' משה קרישכס עמל
בכל כחו להצילה. השוטרים, ובראשם כבוד עלי
בד והקומיסר, חשו וכאז למקום התבערה, ובזויות
גדולה עמדו לעצור באש ולכבותה, אך הצליחו
לתפש נגב אשר השתמש בעת המכונה וינגב
מהבית הסמוך הכל.

— נבאי "תלמוד התורה" לעדת הספרדים עמלים
בכל כחם להשיב ולעשות תקונים בהתלמוד תורה.
ואפשר לקוות, כי בקרב יהיה הבית הזה אחד מהדור
מתקנים בבתי "תלמוד תורה". בדבר נקיון ההצר
עשו תקונים שעלו להם בסכום גדול, ובעדם הם ראוים
באמת להתלה רבה. ובסדריהם למודים גם כן נראה
קדמה הנותנת תקוה טובה לימים יבואו. מלבד לשון
ערבית וטורקית אשר ילמדו שם, גם בסדר הלמודים
העבריים יש קדמה גדולה: הילדים ילמדו מעט דקדוק
והדבור בעברית וספורי דר'. בעד זה אנו חייבים
להכיר טובה, מלבד הנבאים הנכבדים, גם להמורה
האדון סרגנה, העמל ללמד לפי רוח העת החדשה.

— מפרי ראשון לציון נשלחו שבוע העבר עי'
האדון מאירוביץ מתערוכת ב' לין: אשכולות
ענבים כעשרה מינים, מלבד מין ענבים המוכן לצמוקים
שקדים שני מינים. ויתם בודדים ואשכולות, תאנים
לבן ושחור, ירקות: "אכסחיים", מלונים, בצל
לבן ואדום, דפת אדמה, דלועים ועוד. הכל מפרי
ארמת ראשון לציון.

— ועד כל הבוללים ואנשי, כולל אמריקה ועודם
עומדים כשני מחנות צרים זה לזה. הראשון שלח שמה
כתבים חתומים מהממונים להעיד עליו ישרו וצדקתו.
וגם שליח מיוחד שלח שמה להלחם עם החפצים
ב"כולל אמריקה". והאחרונים באים על הועד בשענת
ועוד בשענות אחרות הרבות: קשות ממה ששרשו
לעצמם כל החדשים בריבים את הועד.
— והנה פרסמנו להלן מכתב אריות זה, ואולם
עלינו לאמר כי לא מפני שאנו מכריעים את הכף
בהחלט לצד כולל אמריקה עשינו זאת. אם אין אנו

הוריעו לנו מסטטובל לאמר:

באו הנח חמי עשרה משפחה מארגנטינה לחזרה והן מעפרות בעפר על כל ענין הישוב שם באיפן מבחיל.

בית הדין פה עוסק בהתרת שבעה מטורים מיטת אחיות אשר נודע עתה בעת אשר גדול האחים באי לתת חספה וקדושים לארסותי, המאורסה לזה יונה שנה; אם לא ימצא התר, סכנה פן ייטעו יד נכפשו או שכל המשפחה תצא מרדת ישראל.

בני ערד האשכנזים קבלה רשיון לבנין, תלמוד תורה וכבר החלו בנינו.

חברת ישוב אהיק.

בישבת עקב דרש בכור הרבני החובב ציון באמת מ' יצחק הרש רבלין נ"י בלשבת חברת ישוב ארץ ישראל שנתפסדה פה לא כבר, הבית והחצר דין, מנאים צעירים מילדי ציון הדיקים שעמדו צופים עד אין מקום אפילו לעמוד, כלם מלאים בח עולמים ותשוקה לעבודת הארצה, והנח חספה של בכור היה נראה על פניהם, ההורים עירר השמעים שערך הישוב הוא עבודת הארצה, ועליו החוב לכבד את אחיו בעלי המושבות ולא לשים לבבנו למתנגדי הישוב החדש המבקשים תאונות ומציאות דבה עליהם באמנם שנמצא איזה צעירים אשר לפי דעתם אינם חסידים כד כך; פן חוב עלינו ליתן בכור לכל חברת חיי"ן השט גדלים בהרעיון הזה, יהיו אפילו יתר הפשיס. גם בין האנשים אשר עלו מבבל עם נחמיה היו אשר דרכו תחת בישבת, וגם אז כת הדראים לא בקשו לעלות לאי, וגרמו לנו הגלות המרה הזאת. גם המרגלים היו גדולי הדור אז, וטעו ועיוו מנו שש מאות אלפים מבני ישראל, ולא המדרש עקר כ"א המעשה, עליו להתעורר מלשטה או תתי התעוררת מלשעלה ולא נבקש בתחלה נסים מיר, ועלנו לתקן עין המרגלים, ואחרי ירחם ה' את יעקב. שתי שעות רצופים דרש דברים היוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב, אמנה עתה נוכל לדרך שהחיינו והגיענו לזמן הזה אשר כל אלה הצעירים נחפשו לאנשים אחרים בעלי רגש בכיר, אשרנו שובנו לדרך.

אלתר לאוניסקי.

צפ"ה.

לפני כשננים שלח הועד המרכזי של חכ"ח בפרש אה הארון עיו"אל, ראש בית הספר בחיפה בעת ההיא, לבקר את בית הספר לבנות בצפת. בהרש אייר שבער שלח הועד שניה, על פי בקשת דר' בלדן, את ה' רחמני לצפת לבחן את בית הספר לבנות בעניני לטור והנהיגה הכללות. הוצאות שני הבחינות האלה הן כי בשיבתו האחרונה החליט ועד חכ"ח לתמוך בבית הספר לבנות בצפת בחצי השנה הנוכחית מן 1 יולי עד 1 ינואר 1887 - בסך אלף פרנק, ולשום עינו על המוסדה הזאת כעל אחד מבתי ספרה. את הארון אפשרנו אשר הועד בספרותו בחור ראש המורים.

זכרון יעקב.

הבציר החל פה ביום השלישי י"ה אב; כמות הענבים יהיה יתר מכשנה העברה, אך לא כאשר היה צריך להיות, אם כי תולעת הכרם לא השתיחה פה כמעט מאומה, אך הסערות אשר היו בראשית הקיץ השחיתו הרבה כמות זכרון אשר הם כמעט כלם על ההרים, מקום אשר הורה שולט ביורה.

מכתבים להעורך.

זכרון יעקב

לכבוד עורך ה"צב"י שלום.

ירשנו נא בכבוד דענות על אחד המכתבים אשר בא בעתנו בליון האחרון. הכותב הוא רעי אשר זה כשנה לא היה במושבתנו, וע"כ לא נודעו לו הפסיעות שפסעה מושבתנו במשך העת הזאת גם במעשה וגם ברוח. הן אמנם, איש העומר מרחיק ושושן את מושבתנו מקריאתו בעתונים, הוא יוכל לאמר על זכרון כי יאמן לפעמים דברי חברי עליה: למה תישני בין הערים? אך מדוע שבתת רע, את טבע אחר, כי דרכם בלילתי כחוב בעתונים כל צער וצער שבעד שבעד? לא אמר לך, רעי הוקר: מה לעשות עיר למושבתנו ולא עשיתנו? בודאי עוד יש הרבה לעשות, והענין זה הספר הפתוח, הוא ויהיו לדעת מה יורה לנו נחין בעתיד אשר לא הרגשנו את נחיצותו והומיות או הרחוקות בעבר ובהווה. אך לפי מעמד המושבות עתה אין לה לזכרון יעקב" לשים מאחזתה הבכירה, ראשון לציון, ויש בה דברים ומסודות שתוכל להתפאר בהן על אחתה, כמו מחברת נטילות חסידים, חזן עם משוררים, וגדרה סביב ביתו של כל אבר למען גדר כל מיני עופות וכו'.

ב"ן האכר"

זכרון יעקב.

לכבוד עורך ה"צב"י שלום.

קראתי המאמר אשר נדפס בה"צב"י בליון מ', מאחד אשר בא להטיף מוסר למושבתנו, וזכרון יעקב" והנה למען האמת והצדק אני מחויב לאמר, כי הוציא דבה על מושבתנו באמרו כי אין לנו בית ספרים, וידוע כי נוסד זה שנתיים, בית ספרים פה, וכל בני המושבה משלמים במיטב כספם וקוראים הרבה בספרים, וגם תומכת תורה בקרוב; וכן בכל דבר רוחני אין אנו נופלים מיתר המושבות; הנה חזיון בעברית אשר רק בירושלם ערכו הפעם הראשונה ופעם אחת בראשון, ופה בזכרון יעקב" ערכנו פעם פ"ס, וזה תשע שנים נוסדה חברת הכנסת אורחים; ובכלל המושבה תוציא בכל שנה ושנה כסף הרבה לצדקה, וגם בכל שבת ושבת ותאספו כל האברים ולומדים שעורים מדרש געין יעקב" בבית ה"ר. רק שאין מסבטנו להתפאר ולפרסם את מעשינו ברבים, אך על כותב הדברים האלה נתפלא: הלא הוא בן מושבתנו וידוע את דרכנו ומעשינו ורק אולי במשך השנה מן או עוב את מושבתנו ובעבודתנו על הרי ישראל שבת את כל הדברים הטובים אשר יסדו בה.

יצחק הופלר.

בדבר כולל אמריקה.

לכבוד ערך ה"צב"י שלום.

משפטים אדבר אהו, אדוני העורך, על אשר

נסע להביא בגליונו את כל המשא ומתן על דבר יסוד כולל אמריקה אשר כבר היה לשאלת היום בעולם ההלוקה בירושלם, ויכבוש את ערות האנשים המוסחים לזה, וישמשו מחוות גם רעיו. ומדוע? מדוע יסוד מושבת, מחולה? או, עם סגולה? הקריש חלק גדול בגליונו, וכן גם להערוכה בירושלם וכיוצא, ולסוד ושרש העבודה ליסוד כולל אמריקה לא ישים לבו כאלו אין הדבר שוה בנזק הגליון והעת. לעורך מכתב עתי הלא לשים לב לכל השאלות העומדות על הפרק, לפחות חלונות בכל בית אפל ולהרים הסקר מעל כל מקום ספרים, ובפרט כי יסוד כולל אמריקה כבר יצא מן הכח אל הפעל, איננו עוד "שאלה" כי אם, הלכה למעשה" אם כן ודאי צריך לעין בו בכבוד ראש ובלב מחון מה הילך החדש הילוך לנו בירושלם?

ועד הכוללות של אחינו האשכנזים הי"ן, אשר חסיד הוא עיון את כוללות אחינו הספרדים הי"ן והמשתדל חסיד לרחוק רגלי האחרונים, ועד הכוללות זה לקח לו עתה לעינים שימת הספרדים הערלים בארץ ספרד ביחוסם להמלחמה והמרידה בקבה. והיא להכביד ידם על יושבי האי עד אשר יכבשום והיו לעבדים נאמנים, אם כי יודעי דבר ומבוינים סנכאים לספרד עתידות לא טובות אם חלף בדרך זו: המלחמה הארץ והמשך, והיא חרל והורש, ורק שאלות הרבנה הבנה אמריקה עי פי חוק "מונדה" כי "אמריקה היא אך לאמריקנים". יודעי דבר מיעצים לספרד להקל כעט העל מעל יושבי האי, לעשות תקונים נחוצים מאד, לרצות את האומללים ולפסס, להשביע רצון את חפצי חיים, דורר, חפש; אבל היא באחת ללכת עם הלוחמים בקיי, לרעצם ולרצועצם, עד אשר יהיה מנוצחת או מנוצחת.

כן הוא דרך ועד הכוללות הנ"ל: לשוא צעקו והוריעו רבים כי דרכיו לא יתכנו, כי מוציא הוא אלפים ולרבות על דברי הנאי עשונים בלשים, כי הוצאות שלוחיו לברן העלינה לשלשים אלף פרנק, ועולות ממשיות ומועילות לא הראינה ולא המציאנה. לשוא צעקו בני אמריקה אשר משם הכנסות הועד, כי הועד לא ישים לב להם. לשוא, העומדים בראש הועד אסנו אונים, ויאמרו: כסף אמריקה אחנו, כי ארון לנו? לשוא צעקו גם אחינו הספרדים כי הם עשוקים ורצוצים בהגדרת יד הועד הנז', כי מהספק האם אמריקה שייך גם להם חלק וזכות עז"י פשר או ישר, אין שומע בצדק, אין שם לב לצעקותיהם ותחנוניהם. ראו כל אלה בני אמריקה, וישומו לב כי אין עומד בפניו, אין שם צדק בעיר, אין פתעורר לעשות סדרים טובים ותקונים נחוצים ודרושים כספק האם מבני מדינתם, ויחליטו בדעם להיות הם אנשים, ויסהרו ויחלשו את "חק מונדה" כי "אמריקה היא אך לאמריקנים". מדוע יהיו בני אמריקה משונים מכל בני מדינות אחרות אשר לכל איש ואיש יש כולל מיוחד ודברים מיוחדים אשר אליהם יפנה העני בצד לו, ובני אמריקה הם עשוקים למשם, באין כולל ולאין סמונה? והקצר נמשם בעמלם זו ויחליטו ליסוד "כולל אמריקה"

והד קולם נשמע גם מאחורי ים האטלנטי, והבא והחם משדלים להרבות בקביעת קפות לשם יתור כולל אמריקה ומיסרי הכולל מבטיחים כי הם לא יצמצמו פעולותיהם אך לחלק, חלוקה פשוטה" כי אם יתכנו ביד בתי חסד בירושלם, ימלאו צרכי העיר, יחזקו ידי תלמידי חכמים של כל בני ירושלם וכיוצא.

והועד הכללי?

האמנם הוא מחשה לגמרי?

לא! הוא משיב מלחמה שעה! הוא אומר כי ירכא תחת רגליו את האמריקנים! וכבר החל לפעל פעולתו למנוע מהם חלקם החסידי עד יתנו נשקס מידם! עד אשר יתרפסו ויירחיבו וישתחו אפים ארצה ואסרו חטאנו עיונו משענו! והוא מרפס מכחבים ומחכים עליהם חתומה, רכנים מלאכותיים" (כפי דברי הפרוגרמה הבאה מאמריקה, פכריצ'רטי רבנים?) וחתימות סמונים רבים, אשר בהם רועה הועד להוכיח ישרו הוא, והתועבה אשר העשה ביסוד כולל אמריקה.

אמנם זו היא מלחמת החיים, מלחמת הקיום הדרוויני; ודאי, הועד לא ינוח ולא יקטן, לחזק את קיומו, להתאריך את חיותו, את נשימתו. אבל את אשר יפלא בעינינו הוא:

(א) אם באמת ועד הכללי הוא מוסר יקר ונאמן ומועיל לירושלם, מדוע כה רבו שונאיו ומנדיו? כעטם אין לו אף, "אהוב" אחד בעיר אשר יהיה מחובביו בלי כל פניה וחכמיה, וכלם שמים כעת על מפלחו באמצעות יסוד כולל אמריקה?

(ב) מדוע מאן אחד מראשי הממונים והוא רבי אברהם יעקב שו"ב ס"ק לחסם על מכתבי הועד, ויאמר כי הוא, לא ידע עד כה כי יש ישר וצדקה גם בועד כל הכוללות?

(ג) מדוע לא חסם גם הרב רבי משה ויסמברג על כל המכתבים?

(ד) מדוע הרב הכולל באמריקה רבי יעקב יוסף חזום גם על המכתבים הנאמרים לטובת יסוד כולל אמריקה גם על המכתבים המתנגדים לזה. ושניהם גם בזמן אחד נכתבו?

שאלות כאלה וכאלה עולות עוד על לבבנו, אבל נחדלה מהם לעת עתה, אולם כך אדוני העורך הקולר חלוי על אשר משא ומתן נכבד כזה המתחולל בירושלם לא יודע גם בקהל רב וע"י זה אתה מונע את היכולת מהמומחים לזה לחזק דעתם גם הבה, וגם ע"י זה חסרים הרבה קוים גדולים בציור ירושלם של כמה בימים האלה בזמן הזה... ור"ל.

פריש.

צעדי ענק צועד הוא רעיון הלאומי היום בישראל; רבים אשר חשבנום לאכזרים מדוכדלים מגוף החוליה; שבו ויתחבר מעט מעט, ותמוה מובה תפעמנו כי לאט לאט יעלה מזור אל הגוף החולה אשר אכזרים, שנה איימנונה הדריכוהו, ויום יבוא אשר העדר דעם יהיה, עם החי על

שיחה בתוך התערוכה.

א

תערוכת שפת עבר.

פה! ראו נא! אבי! אמי! פה! ראו! תערוכת תבואות מושבות בני ישראל! כן קראה עלמה צעירה לימים כתב שבע עשרה שנה, שעל רשמי פניה, ומבין עיניה השחורות, שחוט של חן מיוחד עדיהן, נכר כי בת בני שם היא, לאיש אחד גבה הקומה ובעד בשר ולאשה באה בימים גם כן בריאה וחזקה, ועמם עוד אנשים אחדיה שהכרת פניהם עתה בס שכני שם הם, מובן הדבר שבשפת אשכנזית דברה העלמה את דבריה.

בואו נא אבי ואמי ונבוא אל הכית הזה פנימה, ונראה מה בתוכו; הלא יהודים פה, תערוכה יהודית!

אח! מה אבוא, ואנכי לא אדע לקרא את המלים הכתובים למעלה על השלש בשפת עבר, ענה לה האיש בעד הבשר, שהוא אביה.

אבד אנכי יודע היטב לקרא את המלים, הלא תראה כי אותיות עברית הנה, והלא למדתי זאת בבית הספר, ענה האיש השני ההוהך עמם, ובפרט כי יש גם נקודות תחתיהן, ואם אתאמץ אקרא אותן ככתבן.

ואנכי אדע גם לקרוא במהירות, וגם להעתיק אותן באשכנזית, מלבד איזה מלה אשר לא אדע פרושה, ענה השלישי, שנכר בו מעט נאה ונאון על היתרון הזה אשר לו על האחרים החולכים עמו. - נסח נא, ירדנו! קרוא והעתק מעט גם אנחנו, קרא אצוי הראשון שהוא עומה.

הנני לקרוא, שמעו! תערוכות (תערוכות) ישראל. בארץ הקדושה טוב

האיש אשר הוא מחזיק את עצמו ליודע שפת עבר.

אכל שמעו נא, אבי! ואמי! האנשים פה מדברים שפת זרה. מה היא השפה הזאת? האם ערבית היא? קראה העלמה לאביה.

מה אדע אנכי? כנראה היא ערבית, השפה שבה מדברים כל הערבים פה בקאירא; ענה לה אביה.

לא, ירדנו! האם המדברים עברית, ענה האיש המבין מעט, הלא שומע אנכי, האם לא שמעתי כי האיש המשבית קרא להצעיר העומד אצל החביות כמזוג את הכוסות, הלא אמר: תן, שתי כוסות! ראשון לציון, ושלש כוסות! "עזרה", הלא שתי, שלש" הם מלים עבריות;

אמור נא אדוני, פנה האיש אל המשגיח, הלא כן? הלא עברית אתם מדברים?

כן אדוני, עברית צחה, ענה המשגיח.

אבל, האם באמת עברית אתם מדברים?

האם היא השפה שנסדר התפלה והתנ"ך? שאל האיש את העלמה.

כן אדוני! בשפה ההיא ממש אנחנו מדברים.

וכן מדברים כל היהודים אצלכם בארץ ישראל, שאל האיש?

בהערים וכן בהמשבות רבים מאחיו מדברים כן, ובפרט הילדים תלמידי בתי הספר מדברים ככם בשפה הזאת, צחה ובכורה, והיא השפה העקרית בבתי הספר.

באמת דבר נפלא, זה הוא אחד מהדברים היתר נפלאים פה בהתערוכה.

היא גם "תערוכת שפת עבר" בהתערוכה הכללית בברלין" ענה איש צעיר לימים בשפת עבר ופניו מעידים עליו כי הוא יליד רוסיה.

(תריב). רק את שתי מלים הראשונות לא אדע פרושן אבל יתר המלים אדע נפ"ב, וראו כי המלה האחרונה תראה על הדין הנמכר בבית כי "טוב" הוא; אם כן נבוא. כן הסכימו כרם.

על פני העלמה נראה שמחה וענג כי היא היתה המעוררת על הדבר הזה, ובפניה נראה התפעלות עצומה והתרגשות חזקה. הם הולכים וקורבים אל הפתח.

ראו! ראו! ספר החמשי לתורת משה פרשה ח' פסוק י"ג, קרא האיש גבה הקומה אבי הערמה בקראו את המלים הרשומות בשפת אשכנזית תחת הפסוק "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שטן ודבש", החרות למעלה על הקיר נגד הפתח.

יטיב נא אדוני לקרוא ולהעתיק לנו את הפסוק הזה, למען נדע גם אנחנו מה יש בפרשה ח' פסוק י"ג בספר החמשי לתורת משה, קרא כלם אל האיש העומד אצל השלחן אשר מפניו יצין זיקי ואחבה וזכרה ורצון להאיריהם הבאים לבקר את הבית, והחרת פניו תענה כי מוכן הוא לענות לאיש ואיש עד שאכתו ולפתור ככל אחד את ספקו.

הנני, ענה האיש, ויתרגם להם את הפסוק ועל פני האנשים התראה מין ענג, מין שמחה, מין הפקת רצון, ענג רוחני שאין לתאר אותו. אבל אדוני, אם חפצים אתם, המיבו נא, הביטו על הקירות האחרים מהצד וראו עוד פסוקים כאלה המדברים בשפה הארץ וכלם מתרגמים מתחתם בשפת אשכנזי ותוכלו לקרוא אותם בעצמכם, האנשים משיבים פניהם להצדדים וקוראים ומשתוממים.

באמת קשקשן הדבר מאד מאד... לולא באנו רק לראות את הדבר הזה דינו, כן קרא

במקומו החזיון

עבודתו. אמנם הרבה תורת הסופרים עושה קרב את דבנות ישראל אל המטרה הקדושה הזאת ולרחק אותם משלוחם, והרבה תורת האנטי-שמיים עושה להועיל לקבץ את כחות ישראל המפורדים, כן רואים אנו היום אנשים אשר רחוקים היו מעולם היהודים, כניספים ועתה למראה מעשי האנטישמים המנועלים עבר הרוח עליהם וזרם הקדמות בא ויגע בהעצמות היבשות ויקומו על רגליהם ויחיו. אחד מהאנשים היותר מפורסמים האלה הוא ד"ר תרצל, אשר קנה עולמו בשעה אחת ולעולמי עד ינוצץ שמו לתפארה בדברי ימי היהודים, האדון הזה עובר הוא היום בערים הגדולות לרגלי משרתו לעמוד על אופים של עשירי עמינו וללמדם פרק מרעותיו הגשגות, ויום אתמול התאספו לכבודו רבים מתלמידי המדעים ומתלמידי הסימיון, בכית הספרים פה; ברגש עמוק וברוח כביר באר ד"ר תרצל לפני הנאספים את הרעיון הגדול אשר אליו שואפת נפשו. אחרי דבר האדון ברגרד כור, אחד מהפובליציסטים הגדולים פה ואחד מראשי הסוציאליים רבולוציוני; בצחוק קל אמר האדון קור בשם ידיו נאקה כי אם עוד יזכרו האנטישמים כפרשי ונס הוא להמלט מהם אך בית הכנסת. אך פחד שוא הוא-הוסיף לדבר פחד האנטישמים ומחיתא כף גדולה מלאה את דבריו. אמנם נעים מאד לראות אנשים כאלה נאספים למונות עמם בעוד אשר עוד רבים יבשו בצור מחצתם. אחרי דבר עוד האדון רפפורט ויהנה את שמחתו להכיר את ד"ר תרצל ולהנות מדבריו הנחמדים. אמנם גם אני לבי רחב לשמוע את דברי האדון תרצל אשר נאמרו ברוח כביר ובאש קדש, אש הבערת ממקור לב ישראל, ונקוה כי שם תרצל לא ישכח מדברי ימי היהודים. שפירא.

דברי עבודת האדמה:

(גליון ב)

מחלות הגפנים.

שלושה מיני מחלות אנו מוצאים בגפנים. המין האחד הם הפרויטים הצמחים, המין השני הם הפרויטים התולעים, והמין השלישי הן המחלות הבאות מהאוויר או שמקורן בטבע האדמה. הפרויטים הצמחים הם האויבים היותר נוראים להגפנים. לפעמים ילקלו רק הפרי ולפעמים מהענבים עוד נזק העץ יאכלו. אחרים מהפרויטים האלה ידועים בארפת; כמו למשל הפרויטים המכונים את המחלות הידועות: אפרינגט (החולל השחור), פורידה, הביסלית, ואחרים זה מקרוב, בערך 60 שנה, הובאו לארפת. כמו למשל האידיום, מילירי, בלקריוס, ועוד. כל הפרויטים הצמחים העושים שנות בהגפנים

מלבד הביסלית, על משפחת הכמדות והפרויטים יחשבו, ואת המשפחה ההולכת וזומת רבה במהירות כל כך גדולה עד כי במשך עת קצרה תוכל לכסות שטחים גדולים, ובשכיל זה הם מסוכנים יותר. בנוגע לתוצאות, לא כל המחלות הפרויטיות שוות. ופורידה הן המחלות היותר בנמצא והיותר מסוכנות. שתי המחלות הראשונות: Mildew, Oidium הביאו בשנות החמישים של המאה הזאת בצרפת ובארצות כולה משבר (קרויוס) בעולם המחיה (ההכללה). הפילוקסירה לבדה, בין המחלות ממין השני, הפרויטים התולעים, הפליאה מכותה ותעל גם על שתי אלה בתוצאות הרעות, אבל המחלות האחרות ממין הראשון כמו Fumagine, Melanose, Rot blanc אינן מסכנות ביותר.

האידיום (Oidium)

תולדות המחלה: בשנת 1845 נזן אנגלי אחר ושמו Tucker מצא בפעם הראשונה מחלת האידיום על גפנים שגדלו ויששנו התחת זכוכית (Serres) במאראנט (Margate). ויכתוב מאמר על אודות זה בהגאנרס Gardeners' Chronicle. בשנת 1847 מצא הבוטניקט Ber Keley שמחוללת המחלה החדשה היא פטריה ממשפחת Oidium ויקרא את שמה על שם Tucker הראשון שהתבונן אל המחלה Oidium Tuckeri כלומר Oidium של Tucker. כמעט באותה העת עצמה גלו את המחלה הזאת גם בצרפת בן הברון דרמס רוטשלר. משם נתפשטה המחלה מתחלה בכביבות הארץ ואח"כ בכרמי המוחו Seine. בשנת 1855 בכרמי נפוצה המחלה ונתפשטה בכל ארפת כלה. בשנת 1853, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

מראה הגפנים החוללות במחלת Oidium

הגפנים שאנו מוצאים בהן מחלת האידיום מראהו אנוש, אומלל, ובעד עליהן כהה. על העלים ועל הענבים יראה מן אבק לבן כהה המפזיר רוח מיותר, ריח של רקבון. בהתבוננו היטב אל העלים אנו מוצאים בהם, על שני הצדדים העליון והתחתון, שני מיני כתמים: הכתמים ממין הראשון מראים כעין אבק לבן וכל הגוועים הם כנוגעים בדבר שכן, והכתמים ממין השני מראים כהה, הראשונים מראים לדעת כי המחלה מקרוב באה, והאחרים, כי בגרדנו בהם באצבענו נמצא את קרום (épiderme) העלה מתחת עורנו שם יורק, והכתמים ממין השני נותנים אותותיהם אותות כי כבר נתפתחה המחלה, כמדה מוכה: בגרדנו בהם באצבענו נמצא על העלים מתחת להאבק הכהה המכסה אותם רבבים קטנים ושחורים.

העלים הקטנים שבראש הענבים יעשו קמטים קמטים ויתרכמו ויתקבצו ולאמר יקבל צורת קנך. (coquille) על הענבים העשבים הצעירים, כמו על העלים, אנו מוצאים כתמים לבנים וכתמים שחורים (gris). הכתמים האלה שמתחלה הם קטנים ונפרדים, ועירשם ועיר שם. סופם להתחבר ולכסות שטח גדול מהענף מהצד שהשמש שולחת אליו את קרניה. מתחת הכתמים מעין האבק מראה עור הענף מתחלה צהוב-כזה ואחרי כן שחור (brun). התולעים באותה מחלה לא יגיעו בכלל לשלש נמור ושלש ולפעמים אם המחלה הנועה למדרגת התפתחות עליונה הענבים הצעירים נעשים שחורים, וחודלו מצטנע ומתיבשים בכל ארכם.

פעמי הענבים החולים במחלת אידיום עור יותר עמקם ומסוכנים מפעמי העלים והענבים. אם האידיום על העלים והענבים מוקד לבריאות הגפן מפני שהכלכלה והחיים הפיזיולוגיים בכלל של הגפן מתפתחים באופן בלתי שלם. הגפן האידיום על הענבים קשה להפריט ביותר, מפני שהוא מקלקל הפרי. הענבים הולכים, שרף זה עתה נקט שרף, נעשו פרי מתבשלים לפעמים באבק הלבן של האידיום, חיש מהר אחרי כן הם מתבשלים ונפלים; כמו כן מתבישות ונפלות גם הרגלינות (pedicelles) ולפעמים אם הענבים כבר התפתחו מעט או יותר לא יחדלו מלצמוח אבל הצמיחה והגדול יעשה או לא בשורה. מקומות אחרים בהענב, ביחוד מתחת לשכבת האבק הלבן, היותר עבה, מקבלים צורת כתמים, מתחלה כדורים ואחרי כן שחורים, הענב נעשה קשה כגלד טמס וחדל מלהתפתח במקומות ההם ושאר חלקי הענבים מתפתחים כמתחלה. על ידי הגדול אי הנורמלי הוא יבקע ויפסק הוג; לפעמים הפיליס, הסדקים, הם שטחים, רק ער פני הוג, בצורת זווית נצבת או קרבע, ולפעמים הפיליס עמוקים עד כדי הגלות החרצנים שבענב החוצה. אם פעמים עמוקים כאלה נמצאים בהענב בעורנו רק וצעיר הענב מתביש והפרי מתקלקל לגמרי; ואם להפך, הסדקים נעשו כחדש ימים או ארבעים יום קודם התבשלות הענבים אחרי אשר חמר הצוקר כבר נמצא בהענבים, יפעל זה לדעה לכמות הענבים, אבל העיסם מסכתהתיבשות הענבים יעשה יתר עשיר בחומר הצוקר והיון היוצא ממנו יתר עשיר באלכחל. ביחוד יש לחדר בתנאים כאלה מאויר לח המסבב בקל רקבון.

בכלל, מחלת האידיום מחלשת ההצמחה וההפריחה ועיי זה מתשת כח החייון של הגפן. מקטנת כמות הענבים ולפעמים גם מקלקלת אותם למדי.

(סוף גליון כה)

חדשות ישראל

רוסיה

ב ק י ו ב נמצא בנהר הריניפר נופת נער יהודי שהטביע את עצמו. סבת הרבר היתה

אכזריות בעל המלאכה, אשר הנער למד אצל; ואחרי שאביו ענו על טענותיו גם כן באכזריות שם קץ לחיו, והניח מכחב זה: "לאבותי היקרים והאבירים; הנני חולך למות!" והחוחם. האבות הנישו משפט על בעל המלאכה. — ב פ מ ר ב ו ר ג נשפט לפני שר השליש על עניני גליל הלסודים בפטרבורג נער יהודי תלמידי הגימנסיון, בעת אשר בעת תפלת כל תלמידי הגימנסיון, בבית הכנסת הנוצרית, לא כרע הוא על ברכיו. ועל שאלת השר פרוע עשה כואת, ענה, כי זה נגד דת ישראל. ויצא השר כי הצדק עם הנער ויוצא צדקתו לפקודי בית הגמנסיון שלו. — ב ס י נ י (פ' סובל) החפרסם הטסים האלה ילד עברי בן ששנה שנים, ושמו יוסף ערכן, בכשרונות נעלים בנגינה. עוד בהיותו בן ארבע שנים ראו בו כשרונותיו אלה ויחנכוהו רמנן מ' כ' ל' ב' י' י' ונחה הילד הזה סגנון בקהל על כנור בערים שונות ובדרך זו הוא מקבץ הכסף הנצרך להליכתו לארפת המערבית להשכלם בחכמת הנגינה. גם העתונים הרוסים מדברים בהתלהבות גדולה על אדות הנער הזה בכל מקום בואו. — ב ב י ל ו ס מ ו ק היתה שרפה גדולה. נשרפו 18 בית וביניהם בית חרשת של צמר גפן ושל שמיכות. השרפה ארכה ארבע שעות ועשתה נזק ליתר מליון ר"כ, רוב הנשרפים יהודים ומצבם נורא מאד. — ב י ל י ס ב י מ ג ר הו יומים האלה בחירות דב מטעה. בחירות כאלה לא ראו זה זמן רב בקרב ישראל. הבהורים אמרו בקול אחד, כי רוצים המה שניה בחרב פוסקין בלי בחירות, אך כאשר הוריע ראש השוטרים כי צריך דוקא לעמר למיין, עשו ככה ולמייןקן נתנו 617 קול נגד 23. כאשר שאל ראש העיר את הבהורים ע"ד סבר התשלומים השנתיים, ענו שהם מתחייבים לשלם לו, סך 2400 ר"כ, לאמר כפליים מסה שהוא קבל עד כה. — החלה הקריאה לצבא ברוסיה. כנהוג נקראים לא בלבד הנמצאים בחיים, אלא גם הסתים שלא נמחקו מתוך החיים. בין הנקראים לצבא בעיר פיינסק לכרה נמצאים לערך 130 שמתו מבר! — ב פ ל ו מ ו ס ק עמר בפעם שניה לדין משה פרימן החובע מהמספר הידוע לומטנסקי את חלול כבודו וחלול קרשי ישראל ואמונתו. אך לומטנסקי לא בא למשפט והוא מסתחרר, ויצע שופט השלום להחובע למחול ללומטנסקי ולא אבא פרימן ויאר, כי למחול ללומטנסקי תחיה בגירה בעמו וכבודו. כל יושבי פולטוסק כיהודים כנוצרים מחכים בקרב ענין לתוצאות המשפט הזה. — ב פ מ ר ב ו ר ג פתענינים הרבה באנית הברון רוטשלר העומרת בנהר נ"ב הדיבים הולכים לדאוחה והעוננים מספרים פרטי מראה ספנים וכחין. על אדות

מזכוכיות וכו נראה פמין ביצי צפרים עלי אווב שבין שכני הבית. קראה העלמה. — אם תתנו לנו רשות. ארוננו ונכירותינו, נולך אתכם ונבאר לכם את הכל. ענו שני אנשים העומדים בתוך החדר הכן לקבל את האנשים הבאים בו, ופניהם מעידים כם שאנשים חכמים ומלמדים הם. — כן! הוסף המשגיח. הנה דר' הר' ודר' ל. המה בטובים יראו לכם את הכל ויבארו דכם את כל הענין ואת כם שאלותיכם יפתרו המה, ולי תמחזו אדוני, עבודה דבה עלי. — תודה! תודה! ענו האנשים. — אנשים נחלקו לשתי חבורות: העלמה; אביה ואמה והאיש החוקר עממה ומבין מעט ש פ ת ע ב ר' הלכו דימן עם הצעיר, דר' ל. והאיש הרוסי ורעהו ועוד איש אשכנזי נוצרי הלכו לשמאל עם דר' הר'. — שימו נא לככם גבירותי ואדוני! אמר דר' ל. ראו נא, פה על השלחן מסדרים תבואות שונות ממקוה ישראל, הוא בית ספר לעבודת האדמה שנוסד על ידי חברת כ"ח; ראו חמים שעורים, פוליס, ערשים, כססת וכו' וכו', יין אדום, יין מתוק, יין דבן, יין מוסקאט, יין צהוב וכו'. ראו נא את התמונות האלה הם ציורי המקום, ראו נא פה הם תלמידי בית הספר, פה עובדים, פה אוכלים סעודת הבקר, פה רוחצים את כשרם במים, פה יתעמלו, פה עובדים בכרם, פה בנגן, במשתלה; פה הוא הסרתף, פה בית הפקיד; וכו'. — גדול ונכבד הדבר מאד! עני האנשים. — כואו נא ואראכם דבר אשר יעניי אמר דר' הר' לחבורה השניה; ראו. — יתר ב הקטן אשר דפנותיו של זכ"ל אחרי

הקוניאק, כי הקוניאק הוא נותר טוב בטעמו מהקוניאק הצרפתי שאני שותה אותו בעיר ומשלם בעד הכוס ארבעים פסניק ובעד זה לא שלמתי אלא חמש עשרה פסניק בעד הכוס וארבעה טרק בעד בקבוק שלם. — חפץ אני לבחן, ענה איש אשכנזי עם שפמות ארוכות כצחק, הלא בירי בקבוק קוניאק שהבאתי עמי מחעיר וקניתי אותו בבית מסחר היין הגדול פלוגי נחמיר עשרה טרק הבקבוק. אבחן אותו נגד הקוניאק הזה למען דעת התבדל ביניהם. — אבל איך נוכל לדעת ההבדל, ואיזה הוא המוכר שביניהם? שאל אבי העלמה. — הלא פשוט הוא, ענה המשגיח, תנו מעט קוניאק על ידכם ושחקו אותו היטב היטב בירכם והריחו בו, וזכה אשר תחישו ריח של אלכחל יתר, הוא הסחות שביניהם וזה אשר לו ריח יין יתר הוא המוכר. — האשכנזי עשה כן עם הקוניאק שלו ואבי העלמה עם הקוניאק של התעורבה העברית. והנה האחרון יצא כמנצח, וכלם הודו ואמרו באמת טוב מאד הקוניאק ונקי מכל תקבובות אלכחל וגם האשכנזי ענה אחרים אמר! — אכן אכן! אם באמת מענין אתכם הדבר, בואו נא אל החדר השני, שמה תראו כי לא על היין לבדו יחיו אחינו האכרים בארץ ישראל, כי אם גם תבואות הארץ מכל המינים ויצאו אחינו; שמה בחדר השני היא התעורבה שלנו העקירת, כן אמר להם המשגיח. — אה, כן! ? העור יש דאואת? אם כן נבוא אל החדר שמה, ענו כלם והולכים. — ראו! ראו! בואו הלום! אבי! אמי! ידידי! מה פה? ומה זה הבית הקטן שדפנותיו כלם

גדול לפנינו ועלינו ללחום נגדו עוד. הנה דעה קדומה יש דעם על יין ארץ ישראל שאינו יכול לעמוד בטעמו בצאתו לחוץ לארץ; ובצדק הוא הדעה הזאת על יין הנעשה בארץ ישראל מענבי הערכים ע"פ טעם ארצות הקדם, בלי מרתפים וכדי קר הנחין לו ע"פ המעלות הידועות בעת התסיסה, ולכן לא יכול להחיות את טעמו בצאתו לחוץ, והמוכרים אשר שלחו יין לחוץ לארץ נתנן בתוכו אלכחל למען החזיקו, וזה היה באמת קלקלתו ולא חפץ רצון מהאדומאים, וזא יכול להתחיות עם ייני ארופה המוכרים אכז עתה ערכים לדעת אדוני כי אנחנו אף כי בראשנה גם אנחנו מבלי דעת ובקיואות כדבר נמנעו גפנים ערביות, אך במהרה נוכחנו לדעת בעשיותנו את היין בפעם הראשונה כי היין לא יעלה ולא יביא לנו כד תועלת, ובעזרת הנדיב הידוע ששלח לנו גננים וכורמים מלומדים מצרפת, והכאנו געני צרפת ושפניה ותרבנו אותם על גפני אמריקא ובעזרתנו נבנו מרתפים גדולים עם כל הסכנות והמכשירים הנחוצים עד פי רוח ארופה ככל חקתם והלכתם, ועתה היין שלנו עולה יתר מוכ ויתר געים מכל ארצות ארפה כי האקלים שמה והאדמה מוכשרים להוציא פרי טוב למינה. אמנם היין והקוניאק עושים לרדשים, כי לא מלאו עוד שנותיהם הנחוצים להם להטיב מעמיהם, אבל מסוים אנחנו כי בעוד שנים אחדות היין והקוניאק שלנו יעלה גם על שלחן מלכים ולא יבוש בטוב מעמו מכל יינות ארופה, ועתה עלינו להלחם נגד הדעה הקדומה הזאת שנשרשה בלבב רבים עד שגם אתם אדוני הוריתם אותה כפני. — האה! כן! אם כן, הנכם באמת לישים ולתפארת, אם הנעתם בשנים האחרות למדרגה נאות; אנכי רואה באמת, אמר האיש השותה את

ראשון לציון שהוא אדום ומעמו כמעט ין בורדו; ואנכי, אמר הרוסי, אשתה מהלבן, זכרון יעקב. ולי תנו אחד "יפו" קוניאס, קרא האיש המבין. הכנסות נמנו, ואחד מהצעירים יליד ארץ ישראל הביאם לפניכם. — האה! טוב מאד, טעמו יפה, ריחו ריח נוחה. כן נשמע מפי הנשים, והגברים נענו להם: כן כן; באמת טוב מאד. אבל האם באמת היין הזה הוא ישר מארץ ישראל? האם לא נתן בו אכחלה? כן שאל איש אחד אשר הריק את כוסו והוא כמתפלא ועל פניו נבך כי אשכנזי מודה ומבטן הוא לפני אנטישמי פניו. — לא ידידי, היין הוא נקי מכל תערובות, והוא בא ישר מארץ ישראל, וראו כי עוד חותם הרב טיפו על החביתים וגם כתב ההכשר, והנה גם תעודות האניה שהביא את החביתים. — אבל אנכי כמה פעמים שלח לי אחד ממכירי יין מירושלים על חג המצות וזא יכולתי לשתות אותו כי לא היה לו כל טעם וכל ריח, אמר איש אחד העומד מן הצד ושוטע את כל הרברים שנדברו בין הראשנים. — כן כן! ענה האיש האשכנזי המבין עברית, גם לי שלח איש אחד מקרובי מירושלים יין משם וזא יכולתי לשמעו. — הלא האדון הנכבד הזה שהוא המשגיח פה והוא כפי שקראתי אדוני הוא אחד מהחלוצים הראשונים והוא כפי בדבר כי הוא יסד שתי מושבות בארץ ישראל, הוא בטוב יבאר לנו את החדה הזאת, ענה הרוסי. — כן אדוני, הגני מוכן לעשות רצונכם ענה האיש המשגיח, הגני לבאר לכם: עליכם לדעת, אחי, כי בין כל המכשולים שהיו לנו בדרך הישוב ונלחמנו עליהם עד שגברנו על רבם, עוד מכשול

